

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΘΗΒΩΝ και ΛΕΒΑΔΕΙΑΣ

Κυριακή ΙΣΤ' Λουκά

(Τελώνου και Φαρισαίου)

17/02/2019

Η παραβολή του Τελώνου και του Φαρισαίου, που διαβάσαμε σήμερα, σηματοδοτεί και την έναρξη της εκκλησιαστικής περιόδου που ονομάζεται Τριώδιο. Το περιεχόμενο της παραβολής, είναι πολύ γνωστό, όχι μόνο στους ανθρώπους που εκκλησιάζονται, αλλά και γενικότερα, αφού χρησιμοποιείται ως παράδειγμα, από όλους τους ανθρώπους, οι οποίοι θέλουν να μιλήσουν, άλλοτε για την ταπείνωση και άλλοτε για την αλαζονεία. Ο Άγιος Ανδρέας Αρχιεπίσκοπος Κρήτης θα πει ότι, το περιεχόμενο της παραβολής του Τελώνου και του Φαρισαίου, αποτελεί κάτι σαν προγύμναση και προετοιμασία, για αυτούς που θέλουν να πλησιάσουν την ιερά ταπείνωση που περιέχεται σε όλες τις αρετές, πάνω στις οποίες στηρίζεται η Βασιλεία των Ουρανών και θέλουν επίσης να απέχουν, από την θεοποίηση του εαυτού τους, με την αλαζονεία, η οποία αποτρέπει τον άνθρωπο, από κάθε φιλόχρηστη αρετή.

Η αλαζονεία είναι αναμφίβολα, αυτή που μετέτρεψε σε διάβολο, τον πρώτο από τους αγγέλους, που ονομαζόταν Εωσφόρος. Αυτή εξεδίωξε τον Γενάρχη Αδάμ από τον παράδεισο, αυτή είναι που αχρηστεύει τον άνθρωπο και τον υποβιβάζει να ομοιάζει στα άλογα ζώα.

Ο αλαζονικός άνθρωπος, δεν αισθάνεται την ανάγκη της τελειοποιητικής Χάριτος του Θεού και για αυτό, είναι άνυδρος και ξηρός, αφού του λείπει η ζωτική θερμότητα και η ζωογόνος υγρασία. Στον αλαζονικό άνθρωπο, όπως στο απογυμνωμένο δέντρο, φτιάχνει τη φωλιά του ο νυκτοκόρακας διάβολος, Αντίθετα, η ταπείνωση είναι τροφός των αρετών, είναι η αρχή και το τέλος και η κεφαλή του κάλλους της χριστιανικής ευσέβειας. Είναι ο αφανισμός των παθών, είναι η διατήρηση της υγρασίας, στη ρίζα της πίστewος. Η ταπείνωση συνυπάρχει με το φόβο του Θεού, ο οποίος διώκει την ανομία, όπως είπαν ο Ιερεμίας και ο Σολομώντας. Είναι αλήθεια ότι, «Αρχή Σοφίας φόβος Κυρίου». Αυτή κάνει τον Τελώνη κήρυκα του πνεύματος, ενώ η αλαζονεία, κατασκευάζει τον Φαρισαίο, τύμπανο κενό, που μάταια αλαλάζει.

Η Ευαγγελική περικοπή έχει ως εξής: «Δύο άνθρωποι ανέβηκαν στο ναό για να προσευχηθούν, ο ένας ήταν Φαρισαίος, και ο άλλος Τελώνης. Ο Φαρισαίος στάθηκε και έκανε την εξής προσευχή σε σχέση με τον εαυτό του, Θεέ μου σε ευχαριστώ, διότι δεν είμαι όπως οι άλλοι άνθρωποι, αρπαγές, άδικοι μοιχοί, ή όπως αυτός εδώ ο Τελώνης. Νηστεύω δύο φορές την εβδομάδα, δίνω το ένα δέκατο από όλα όσα αποκτώ. Ο Τελώνης όμως, στεκόταν μακριά και δεν ήθελε ούτε τα μάτια του να σηκώσει στον ουρανό, αλλά χτυπούσε το στήθος του και έλεγε, Θεέ μου ελέησε με τον αμαρτωλό. Σας λέγω λοιπόν, ότι αυτός κατέβηκε στο σπίτι του δικαιωμένος από τον Θεό, παρά ο άλλος, διότι οποίος υψώνει τον εαυτό του, θα ταπεινωθεί και εκείνος που ταπεινώνει τον εαυτό του, θα υψωθεί».

Ανέβηκε στο ναό ο Τελώνης και μάλιστα ανέβηκε και σωματικά και ψυχικά. Ανέβηκε στο ναό και ο Φαρισαίος αλλά μόνο σωματικά, όχι ψυχικά. Διότι ο μεν ένας, ανέβηκε κατεβαίνοντας ψυχικά με την ταπείνωση, ενώ ο άλλος κατέβηκε ψυχικά,

ανεβαίνοντας με την υπερηφάνεια. Ο ένας ανέβηκε με «αναβάσεις εν τη καρδία αυτού», κατά τον Δαβίδ, πήρε δηλαδή το δρόμο που οδηγεί στον παράδεισο, ενώ ο άλλος κατέβηκε, κατεβαίνοντας στον εωσφόρο, στον αρχηγό της υπερηφάνειας. Ο ένας ανέβηκε με την ανάβαση και την επίδοση στις αρετές, ενώ ο άλλος κατέβηκε από τις αρετές, και από αυτές πέρασε στις κακίες.

Πολλοί εισέρχονται μέσα στο ναό, αλλά λίγοι μετέχουν της ιερότητας του. Διότι δεν είναι άξιοι του οίκου του Θεού. Επειδή ο υπερήφανος «ου μένει εν τη αγάπη, ο δε μη μένων εν τη αγάπη, εν τω Θεώ ου μένει», κατά τον ευαγγελιστή Ιωάννη. Αυτός όμως, που παραμένει στην αγάπη, μένει στο Θεό, και ο Θεός σε αυτόν, και είναι ναός Θεού, σύμφωνα με τον απόστολο Παύλο. Αυτοί οι άνθρωποι κυρίως εισέρχονται στο ιερό του Θεού, στους οποίους και ο Θεός ενεργεί με ιδιαίτερο τρόπο. Φωτίζει ο Θεός μόνο τους «νήπιους» και «μικρούς», κατά των μουσουργό Δαβίδ. Διότι «όπου ταπεινώσις, εκεί και σοφία» κατά τον Σολομώντα, σοφία πίστεως και σοφία πράξεως. Αυτή λοιπόν η σοφία, έλειπε από τον Φαρισαίο. Για αυτό και σαν υποκριτής που είναι, ευχαριστεί μόνο για τα εξωτερικά τον Θεό, ενώ εσωτερικά γίνεται αχάριστος προς το Θεό. Διότι δεν τηρεί την εντολή «Αγαπήσεις τον πλησίον σου ως εαυτόν». Θα έλεγε δηλαδή κανείς ότι, το «Ευχαριστώ σου», που ανέφερε ο Φαρισαίος ήταν ένας καλός λόγος, επειδή δεν απέδωσε την αρετή στον εαυτό του, όμως έκανε το λάθος και νόμιζε πως αυτό αρκεί, πως έχει αυτό που δεν είχε, δηλαδή την αγάπη και την συμπόνοια για τους άλλους, κι αν το είχε, το έχασε με την υπερηφάνεια.

Πραγματικά, αποβάλλει την αρετή, αυτός που δεν ταπεινώνεται, και καταφρονεί τους άλλους, αυτός που δεν αγαπάει. Είναι αρχή για κάθε είδους αμαρτίες, η υπερηφάνεια, αυτή την ακολουθεί ο φθόνος, και τον φθόνο, ο φόβος.

Ο Χριστός, δείχνει καθαρά από αυτή την παραβολή ότι, η δικαιοσύνη και η αρετή, είναι μεγάλη και φέρνει τον άνθρωπο κοντά στο Θεό, όταν όμως συνδυαστεί με την υπερηφάνεια, ρίχνει τον άνθρωπο στον κατώτερο βυθό. Αυτό έπαθε και ο Φαρισαίος και από αυτή την αιτία κατακρίθηκε και κατέληξε στην απώλεια. Διότι η αδικία και η αμαρτία είναι βδελυκτή και μισητή και βαρύτερη από κάθε κακία και απομακρύνει τον άνθρωπο από τον Θεό. Ενώ η ταπεινώση με την μετάνοια και την εξομολόγηση τον δικαιώνει και τον αξιώνει της σωτηρίας. Τον φέρνει και τον τοποθετεί κοντά στο Θεό. Αυτό βρήκε ο Τελώνης και από αυτή την αιτία δικαιώθηκε και αξιώθηκε της σωτηρίας.

Ο «Τελώνης μακρόθεν εστώς, ούκ ήθελε ουδέ τους οφθαλμούς εις τον ουρανόν επάραι, αλλ' έτυπτεν εις το στήθος αυτού λέγων, ο Θεός ιλάσθητί μοι τω αμαρτωλώ», για να ακολουθήσει η επιβεβαίωση αυτής της στάσης ζωής από το Χριστό, «Λέγω υμίν ότι κατέβη ούτος δεδικαιωμένος εις τον οίκον αύτου, και πάς ο υψών εαυτόν ταπεινωθήσεται, ο δε ταπεινών εαυτόν υψωθήσεται». Ο τελώνης απαλλάχτηκε από τα αμαρτήματα επειδή δέχτηκε την κατηγορία του Φαρισαίου με πραότητα με υπομονή, ενώ ο Φαρισαίος από τη δόξα, έπεσε στο βάραθρο της ατιμίας, επειδή δικαίωσε τον εαυτό του και κατηγορήσε τον Τελώνη και τους άλλους ανθρώπους. Ο Τελώνης από την αξιοκατάκριτη ζωή και την αμαρτία, επανήλθε στην μακαρία ζωή και κατάσταση, ενώ ο Φαρισαίος ταπεινώθηκε εξαιτίας του μεγέθους της υψηλοφροσύνης του.

Αγαπητοί, δύο πράγματα απαιτούνται από όλους τους ανθρώπους. Να κατακρίνουμε τα δικά μας αμαρτήματα και να συγχωρούμε τα αμαρτήματα των άλλων, διότι εκείνος που βλέπει τα δικά του αμαρτήματα, συγχωρεί πιο εύκολα τους άλλους, ενώ εκείνος που κατακρίνει τους άλλους, τον ίδιο τον εαυτό του κατακρίνει και καταδικάζει, έστω και αν έχει πολλές αρετές.